

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 157. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 8-го липня 1936. VOL. XLIV. No. 157. Jersey City, N. J., Wednesday, July 8, 1936. THREE CENTS

ПОСУХА ТРЕВАЄ ДАЛІ

ВАШІНГТОН. — За останніх кілька днів положення в навіщених посухою околицях погіршилося. У стеїт Північної Дакоти появилися горячі вугри, які піднесли температуру до 119 ступнів Фаренгейта. Збіжжя пропадає на пні. Ціни пішли вгору. Худоба гине з браку паші. 200,000 фермерських родин знайшлися вцілої на ласці уряду. Кліматичне бюро заповідає, що найменше на протязі наступних 36 годин годі сподіватися дощу. Президент Рузвельт взяв допомогову акцію під особистий нагляд. Він відкинув плян переселення всіх потерпілих від посухи фермерських родин у вогіші околиці, зате він думає, що треба у навіщених посухою околицях розвинути на широку скалю урядові роботи. Зв'язні є цієї гадки, що треба 500,000 штук худоби конче перегнати у інші стеїти, бо в противному випадку вона вся визихає. У зв'язку з посухою в Ілю Йорку заповідають підвишку ціи на молоко.

БУРІ І ХМАРОЛОМІ У ВІРДЖІНІ.

РИЧМОНД (Вірджінія). — В той час як північно-центральні стеїти пражуться у невиносимій спеці і посусі, у стеїт Вірджінія шаліють бурі і хмароломи. В околицях Ричмонд і Нортону ці хмароломи були такі великі, що позаливали шляхи, понищили телеграфічні комунікації, а в деяких випадках позривали навіть дома. Вулиці деяких міст залиті водою.

ГОРЯТЬ ЛІСИ В СТЕЙТІ ВАЙОМІНГ.

ШЕРІДЕН (Вайомінг). — В наслідок малих дощевих опадів у стеїт Вайомінг занялися ліси на просторі 12,000 квадратних акрів. Яких тисяч людей борються з вогнем і старається спинити його, щоб не ширився далі. Теж в околицях Ньюкеса вибух пожар, який охопив 10,000 квадратних акрів ліса. Подібні вогні вибухли у лісах сусіднього стеїту Монтани.

ОРГАНІЗУВАННЯ СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ ПОСТУПАЄ.

ВАШІНГТОН. — Джан Луис, голова майнерської юнії, як теж головний організатор інших юній, що приймають при організуванню юній засаду промислу, а не професії, виголосив через радіо промову, в якій остерігав власників сталевих фабрик, щоби не перешкаждали сталевим робітникам творити свої власні юнії, бо в противнім випадку вони готові спровокувати пролив крови. Сталеві робітники мають по своїм боці моральну піддержку уряду. Кілька днів тому заступник пенсильванського губернатора виголосив промову до сталевих робітників, в якій обіцяв їм піддержку уряду. Тепер сам губернатор Ерлі потвердив промову свого заступника і заявив, що коли би в часі страйку за свої юнії робітники втратили працю, то уряд подбає про те, щоб вони дістали підмогу з боку уряду.

ВЖЕ НАЙВИЩИЙ ЧАС.

ОЛБАНІ.—Губернатор Леман, який кілька тижнів тому відмовився усунути ньюйорського прокуратора Гігена, хоч цього домагався суд присяглих, тепер рішився вислати до цього прокуратора листа з запитамі, на які він мав би відповісти. Як відомо, суд присяглих закидав Гігену „ловільність, невміння, та знедбання своїх обовязків у зв'язку з вбивством Дрокмбена, як теж товаришування з особами поганої слави“.

УСУВАЮТЬ АДВОКАТІВ, ЩО ОБОРОНЯЮТЬ РАКЕТІВІВ.

НЮ ЙОРК. — Департамент Дослідів робить заходи, щоби счеркнути Річарда Дейвіса з листи адвокатів за те, що він давав правну пораду і правну охорону відомому бандитові Доч Шульцові, й через те використовував свою освіту не на користь суспільству, тільки в користь організованого злочину. В Ню Гейвен, Конетикат, усунено теж адвоката Чапніка за те, що своє знання обертав на „нетичні, та непрофесійні цілі“.

ЦІКАВЕ РІШЕННЯ ПОЛІЦІ.

ДЖЕРЗІ СІТІ (Ню Джерзі). — Джерзіситська поліція видала такий присуд: „Волтер Куніцький, 3... Веїн вулиці, дістав позволення з департаменту парків і публічної власності, що може ходити собі босими ногами по парках Вен Ворст, Монтгомері і Верк вулиці, кожного ранку 5:30. Пан Куніцький терпить на біль ноги і він є переконання, що ходження босими ногами по росі помагає йому на ногу“. До такого рішення поліція прийшла, очевидно, щойно тоді, коли наперед арештувала Куніцького з босими ногами у парку, а відтак засягнула інформації департаменту парків, чи він не має що проти його ходження.

П'ЯТЬ ЛІТ ЗА ГРАБІЖ БАНКУ.

Поліційний суддя Р. Б. Грейгам засудив 24-літнього Майка Стефаніка на п'ять літ в'язниці у Стоні Вавинг у зв'язку з збройним грабіж Банку у Вінніпегу. Грабіжники приїхав недавно до Канади зі Злучених Держав, де він відсидів 18 місяців за те, що нелегально перейшов границю.

СМЕРТЬ ФАРМЕРА У КРИНИЦІ.

Василь Радомський, 62-літній фермер, що мешкав недалеко Смокі Лейк, помер у неглибокій криниці, на пасовищу, до якої впав, діставши серцеву атаку. Криниця, в котрій жінка і сини знайшли покійника, знаходилась на фермі Радомського. Радомський, який від багатьох літ терпів на ревматичні болі серця, пішов годувати безрогої й станувши над криницею, дістав атаку та в часі цієї атаки впав у криницю. Урядовий лікар, д-р Лофорд, оглянувши тіло покійника, висказав гадку, що покійник умер внаслідок утоплення.

СИН УВІЛЬНЕНИЙ ЗА ПДРІЗАННЯ ГОРЛА МАТЕРІ.

У суді в Торонті відбулася цікава розправа. Італієць Льюїзо Чівоеті, котрому вже 57 літ підрізав бритвою горло своїй 82-літній матері. Сталося це з початку зими. Мати видужала і на здивування суду станула в обороні свого сина, заявивши, що син її завжди любив та що не знає, хто її підрізав горло. Поліція вже давніше узнала, що Чівоеті є виповником, його віддали до огляду психіатрам, які узнали його несповна розуму. Суд не мав іншого виходу, як увільнити італійця.

ЖЕРТВИ НАУКИ.

З Архангела (СССР) являюлять, що з експедиції, яка складалася з 12 осіб і розслідувала Біле море, вернувшись тільки Іван Кругов, привізши з собою 10 трутів. Він теж розповів страшну історію про те, як експедиція виправилася на човні міряти глибину моря, як їх захопила буря і перевернула човен та як вони потім блукали по морю серед бурі й холоду, поки одні з членів експедиції не втопилися, а 10 не згинули з виснаження. В пам'ять загинулих поставлять пам'ятник.

СПРОНЕВІРИВ РЕЗЕРВОТНИЙ ФОНД.

Директор Залічного Т-ва в Хпанові, Августин Дзюба, спроневерив до спілки з касієркою 250,000 зл. і втік. Розписано за ним стежні листи. Товариство мусило частинно притипити виплати, а на покриття шкоди віддало свій резервовий фонд.

ЖИД ЗАСТРІЛИВ ВАХМІСТРА.

В Мінську Мазовецьким (Конгрескою) Юдка Хаскелевич застрелив вахмістра 6. полку уланів, Яна Буяка. Причиною були якесь особисті порухунки. В Мінську Мазовецьким дійшло на тому тлі до протижидських виступів.

РОЗУМІЛА РОЗМОВУ ПРО СВОЮ ХОРОБУ.

Про Патріцію Мегвайр з Шікаго, яка спить п'ять літ без передрви, тежер доносять, що її відвідав лікар д-р Ревен Крочет з Франції. Після оглядин сплячої дівчини лікар висловився, що він бачив сльози в її очах, коли він їй розмову на тему її хороби з іншими особами, що були в тій самій кімнаті, де спить хора дівчина. Лікар сказав, що хора розуміла розмову і під впливом тої розмови у неї на очах виступили сльози.

Патріція Мегвайр понала у летаргичний сон 15. лютого, 1932. Досі не знайшовся чоловік, який знайшов би лік на її хоробу.

ЗА НАМІР ОШУКИ.

За змову ошукати Йосифа Луцького й Петра Обсеного в Торонті при помочі позолочених кусників заліза Стах Хома і Йосиф Романський були признані кримінальним повітовим судом винуватими і вони викидають назначення кари. Антія Рудка, що був обвинувачений з ними, випущено ціло. Луцький і Обсеней втратили по \$2,400 і \$2,800 готівки. Суддя заявив, що він не може собі уявити, як одні європейці може читати на другого європейця в такім намірі. Це, по його думці, є дуже нікчемний злочин.

ХЛІБ, ЩО МАЄ 65 ЛІТ.

Едмонтонець Роберт МекКой, вишучуючи свій дім, знайшов хліб, що має 65 літ. Згадавши хліб привіз з Англії батько МекКой в 1871 році. Перезезений через океан хліб був десь затратився й аж тепер його віднайдено. Завищений він був в Англійській часоспис, що зв'язав „Ліверпул Віклі Меркурі“ й носить дату 17-го червня 1871 р. Хліб цілком не спліснів, лиш висох, однак є можливий до їжі.

НОЖЕМ У СЕРЦЕ.

В Сухоставі, пов. Копичинці, побилися Михайло Бартович з Іваном Волошином. Волошин пхнув противника два рази ножем у серце і покла його трупом. Вбивника арештували.

ПОСУХА.

Цілий скалутський повіт дуже потертів від довготривалої посухи. Поля, луги й сади, також яртні городи залягли від спеки, швидко зовидаються величезні. Пані для худоби вже не стає, корови погано дояються. Ціни набілу йдуть догори.

ЖИДІВСЬКА „ОБРАЗА ГОНОРУ“.

В Коломії жид Бернклієв забавив „знищити“ жада Фіша, директора кіна „Гвізда“, і розголошував, що Фіш висвітлює фільми німецької продукції. Фіш заскаржив до суду за зневагу і Бернклієв дістав два тижні арешту; щоправда, не за зневагу, лише за підшривання злбно-неправдивих чуток на шкоду Фіша. Фіш на тих „макленак“ міг грубо опратити, бо жидівська публіка грозила бойкотом „Гвізди“.

ОБВИНУВАННЯ ЗА СПРОНЕВІРЕННЯ \$2,300,000.

Детективи в Торонті (Канада) арештували В. С. Соловєя, що був недавно головою Фінансової компанії Соловєй і Милс, обвинувачуючи його за крадіж \$2,300,000 з власної фірми. Та фірма збанкрутувала, наносячи своїм клієнтам колосальні втрати. Соловєя котрий з походження є жидом, випущено до часу розправи за порукою \$50,000.

ЛІТАКИ ПРОТИ ВОВКІВ.

На півострові Аляска, який належить до Злучених Держав, вовки так розмножилися, що їх тяжко вже винищувати звичайним способом. Через те уряд у Вашингтоні вирішив уладжувати польовання на вовків при помочі літаків. Губернатор Аляски, Джан Гоу Трой, доміг до Вашингтону, що вовки на Алясці винищують цілі стада ренів, і то особливо тоді, як родяться молоді рені. Вовки такі зухвалі, що навіть не боються сторожів, які цілу ніч ходять кругом стада з ліхтарями в руках. На острові Бартер вовки роздерли сто ренів, хоч їх берегли сторожі з ліхтарями в руках.

КОЛИ ДІТИ Б'ЯВЛЯТЬСЯ ЗБРОЄЮ.

В Постолівці, пов. Копичинці, „Стшелец“ уладив виставу з забавою. Вистава була дуже „мрсна“, актори виступали з набитими крисами, аж один вистріляв. Від кулі один хлопець згинув, другий ранений (оба латинники).

НЕ ХОТІВ ІТИ НА ВОЛЮ.

З в'язниці в Кутні (Польща) випустили на волю Яна Майхера, що відсидів там три роки. Майхер не хотів іти з в'язниці, прийшло до галабурди з ключниками й при тій нагоді Майхер знов „заробив“ пару місяців за спротив владі.

МУХА ВКУСИЛА НА СМЕРТЬ.

В данському місті Виперборг трапився незвичайний випадок смерті від укушення мухи. Жертвою впала 60-літня жінка. Вона сиділа на сходах своєї хати і в одній хвилині почула укушення мухи, на яке зрештою не звернула спеціальної уваги. Година пізніше вона відчула незвичайне ослаблення, так, що мусила її перевести до ліжничі. Тут стверджено закаження крови і всякий ратунок був спізнений. Жінка померла на другий день.

У зв'язку з цим випадком відомий зоолог проф. д-р Енцен заявив таке: „Не думую, щоб це була ідошита муха, бо таких мух нема в середній і північній Європі. Однак і звичайна муха може укусити людину на смерть, а це стається або тому, що людина подрапалася в укушення місця й дістала закаження крови, або муха мала вже затроєне жало“. Треба додати, що такі мухи, що потрапляють нестеризовані, є небезпечніші, як мухи, що появляються в літі. Треба вважати, щоби ніяких укушення негайно місце дезинфекціювати найкраще такими середниками, що містять алькоголь“.

ПОВІНЬ СТРАЙКІВ У ГАЛИЧИНІ ВИКЛИКАНИХ НУЖДОЮ І ПОЛІТИЧНИМ ГНЕТОМ

ВАРШАВА (Польща). — Нема ніяких урядових звідомлень про те, що діється з селянськими страйками в Галичині. Американська пресова агенція подає, що вже страйкує в Галичині коло 50,000 селян, та що польський уряд стягнув у терени, де вибухли страйки, масу жандармерії й війська. Уряд вияснює причину страйків агітацією польських партій, що не є прихильні теперішньому політичному режимові. Знову Польська Агенція Телеграфічна згадує, що польський премієр Складковський та міністер хліборобства відвідали Галичину і ствердили, що в одних сторонах селяни страйкують чисто з економічних причин, а в інших з чисто політичних. Міністри заявили, що тепер ріжні партії використовують селян для протидержавних виступів.

БРЕХНІ ПОЛЬСЬКОЇ АГЕНЦІЇ ТЕЛЕГРАФІЧНОЇ.

ЛЬВІВ. — „Діло“ з 24-го червня б. р. приносить заяву о. Евзебія Бачинського, українського священника з Бережан і голови Філії Охорони Могили в Бережанах (яка кидає яскраве світло на інформації, які висилає в світ в українських справах півурядова польська пресова агенція, відома під скороченою назвою „Пат“ („Польська Агенція Телеграфічна“). Ото ця агенція розіслала по світі комунікат про зневаження гробів польських воєнків і поліціантів в Бережанах, подаючи, що там невідомі люди викопали домовини та порозкидали тліні останки. Це річ ясна приписувано українцям. У відповіді на це о. Бачинський публічно стверджує, що він був на цвинтарі й оглядав знищені гроби в присутності польських жандармів і ствердив, що там ніхто ніяких домовин не нарушив, а тим самим і не розкинув ніяких тліних останків. Заразом питає він польську півурядову пресоу агенцію, у якій вона ціля інформує публічно неправдиво польську публічну опінію і світову.

ГАРНІ ДІЛА ІДЕНОЇ ОДИНИЦІ.

ЛЬВІВ. — Д-р Василь Щурат, доволітній директор української дівочої гімназії СС. Василянко пригадає, що дня 20-го червня минуло 30 років від заложення цієї гімназії. Заразом пригадає, яку велику ролу відіграла ця гімназія в українським житті, виховавши великий ряд передових українських жінок-громадських робітниць. Він каже, що нема тепер такого кутика на галицькій землі, де не виначались би своєю діяльністю колишні учениці згаданої гімназії. А заслугу за це приписує д-р Щурат у першій мірі першій будівничій гімназії й доволітній її опікунці — матері ігумені Володимирі Филевич Ч.С.В.В. Це та, що зреклася у молодечому житті кар'єри пнянстики, постриглася в черниці, стала ігуменею і основницею гімназії, а потім і основницею сирітського захисту приймаючи під свою опіку бездомні сироти по жертвах воєнної закрухи. Вона є теж ініціаторкою всенародної і учительської семінарії. Вона теж подбала, що тепер маємо величавий будинок гімназії. За те все, пише д-р В. Щурат, належить ігумені Володимирі Филевич вдячність і пошана від усього громадянства, а зокрема від тих українських жінок, що виховалися в школах СС. Василянко.

ЗАСУДИЛИ 17 ОФІЦІРІВ НА КАРУ СМЕРТІ.

ТОКІО (Японія). — Драма, яка відігралася в Японії ще в лютім, коли то збунтувалися молоді офіціри і кадети і повбивали японських визначних політичних діячів, добігає до кінця. Тайний військовий суд видав уже присуд в цій справі, засудивши на кару смерті 17 офіцірів і кадетів, а нятюх на досмертну тюрму. Крім того засуджено ще на поменній карі кількадецять світських і військових осіб. Засуджені офіціри обовязались перед бунтом відобрати собі життя, якщо бунт не властяться. Та поповнив гаракрі тільки один з них, а решта заявила, що буде відповідати перед судом. Бунт піднесено проти старого покоління, яке на думку молодих скорумповане і неспособне повести націю до боротьби за краще будуче Японії. Молоді ствердили, що старі, що становлять багату і упривілейовану класу, дбають тільки про свої добра і зиски, а не дбають про добро мас. Та суд прийшов до переконання, що молоді загналися в своїх патріотичних почуваннях так далеко, що затратили почуття, де кінчиться добре, а зачинається зло.

ЛІВИ ПРОТИ ДЕМОНСТРАЦІЙ.

ПАРИЖ. — Лівий уряд готується нові розпорядження, якими хоче унеможливити політичним противникам демонструвати проти уряду. Ліві готуються до великої демонстрації „людового фронту“ в день 14-го липня, себто в найбільше французьке народне свято. І не хочуть, щоб ім хто робив перешкоди.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Date: 4 as d Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016.
4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Канада належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ДЕМОКРАТІЮ І ПРОТИ НЕЇ

Дня 4-го липня б. р. минуло 160 років від застнування американської незалежної держави. Значиться, що 160 років видержали тут ті демократичні принципи, які лягли в основу Декларації Незалежності, виготовленої батьком американської демократії — Томою Джеферсоном. Саме те було темою промови, яку виголосив президент Рузвельт в родиннім місті Джеферсона, з нагоди цьогогорічного Свята Незалежності. І ніщо краще не характеризує великого американського демократа, як те, що зацитував президент Рузвельт, коли пригадавав лист Джеферсона, писаний до приятеля в часі, коли мав обняти уряд президента держави, а в яким він писав, що присягнув перед Богом завжди бути ворогом усякої тиранії над людською думкою. І ніщо краще не віддає духа демократії як це, до чого змагав Джеферсон, борючися через ціле життя за щораз більшу свободу думки та роздираючи ті кайдани, які накладують на цю свободу темнота і політична та релігійна нетерпимість. І це, що Джеферсон дав нагоду людям стати дійсно вільними, є, як це слушно підкреслив президент Рузвельт, його найбільшою заслугою. Бо він не тільки говорив чи писав про ідеали демократії. Він їх переводив в дійсність. А яке це було велике діло, видно найкраще по тім, що демократичні американські ідеали зперед 160 років тут далі заважують, а побудована на них держава є сьогодні — найсильнішою в світі.

В той самий день, коли президент Рузвельт пригадавав найбільшого американського демократа, й заявляв, що сьогодні демократичні ідеали є такі самі живі як томо 160 років, на другій півкулі канцлер Гітлер, святкуючи 10-літню річницю першого нацистичного конгресу, присвятив всю свою увагу борюванню демократичних принципів, заповідаючи, що його партія верховодитиме Німеччиною по всі часи. Гітлер заатакував такі демократичні засади як свобода зборів, слова, преси і т. д. Притім ствердив, що всякі принципи мусять бути оперті на силу, а силу творять: армія і партія. Сказав він і дещо слушного, коли підкреслював, що провід має мати вироблені свої плани і з ними приходити перед нарід, а не спершу питати нарід, що робити в кризі чи при шуканню шляхів, чи при розв'язуванні важних соціальних чи яких інших проблем. Але казати комусь повернути по 10-літній нацистичній практиці, що нацистичні ідеали будуть вічними, що нацисти остануть вічно при владі, опираючися на партію і війсьцо, було б щонайменше замкненням очей на те все, чого нас досі навчила історія людства. Зате 160-літня практика американської демократії переконує нас далеко краще щодо цього, що при допомозі демократії можливо перевести таке поліпшення суспільного життя, що демократичні принципи можна дійсно вважати вічними, хочби навіть вони хвилево заломлювалися.

ОБЛИЧЧА МАДРИДУ

Під теперішню пору, коли очі всього світа звернені на події, назриваючі під впливом більшовицької агітації в Іспанії, набирає небуденного інтересу стаття про духовність еспанської столиці та еспанської країни, подана німецьким публіцистом В. В. Ульманом у відеській журналі „Фолькс-Цайтунг“ з дня 21-го травня б. р. Ї автор пише: „Безмірним, брунвяю кракми, пустинним та мов видми пошквалубленим простором простягається кастильська високорівня. Лиш тут і там, і в видатнім віддаленню від себе вирине то село, то містечко то самотна оселя. І раптом, як щось великанське, і не зовсім дійсне, видивається в тій, починаючи з півночі все однакової пустині, незрівняна оаза — місто Мадрид.

„Гарне, знатне, велике, дуже європейське місто, з характером, питомим і іншим столицям, та не надто нахабно еспанським, — таким на перший погляд являється те море домів, що розгортається докола хмародерів на Гран Віа, на вулиці Каліе Алькаля та понад ярем, що його собі тут вижолобила ріка Тахо, аж ген у долину гір. Але чи він і справді європейське місто, о той Мадрид з його, парижський блиск притемнюючими каварнями, з його розгономними торговцями і шалено розгономними, в шість, сім або й вісім рядів збитими автами й автобусами, з його по американськи на десятім або двацятім поверху імпазантно видвиненими бюрами, та з його сліпучою пишністю скрізь по головних вулицях, і водночас з повною брудних, жабручич та розляганих прощаків, це більш невідрадню, ніж пролетаріат Лондону або Дебліну? Турист гуляє собі тут вулицями до сходу, снідає в Гранха, оглядає сади Прадо, пе чай в Акваріюмі, подивляється Пляса Майор, палату Кортезів, корольський замок, проти-скається крізь заметушену товпу на Пуерта дель Соль, їсть вечеру в кривлянім садочку п'ятнадцять поверхового Капітолю і провонить ніч в одному з кабаретів Адуани. Упродовж часу до п'ятої години рано зможе він побачити тут сорок танцюристок, з яких одна краша, більш блискуча і більш роздзягнена ніж друга, а всі разом одна в одну, що найдотепніші жінки на світі, і від-

жджає отак наш турист, навіть не почувши подиху епанської душі Мадриду, утаєної в обличчя великого міста...

„Ні — воно не простий випадок, що так тяжко добується до того міста, що потребуеш на те сімнадцять годин, коли виїхати з Порт-Бу, п'ятнадцять з Гібральтару, а сімнадцять з Лізбона. І ніякий випадок те, що еспанська залізниця відносно ширини шляху інакша, ніж залізниця всіх сусідніх та європейських держав, затеж наближується тут до російської. І що летунська лубча неточна, утруднена та непевна так, що все наново припинює тут щойно введени комунікацію літаків між Парижем, Лізбоною і Генуєю то якась непередбачена буря, то повні в околі летунських площ, то знову якась інша катастрофа. Але в тих технічних і механічних перепонах є щось більше і глибше, ніж простий нещасливий випадок: це ось своєрідна соромливість і повний здержаність відносно чужинського елемента, і захована спроба відпору проти ворожою нового. Так: нерадо, дуже нерадо розслонюється еспанська країна поглядам зацікавлених і не роздзягається перед ними ніколи, недоступна з цього погляду таксамо, як будьяка суто орієнтальна країна.

„Справді: „Еспанія інакше, ніж Європа.

„От столиці її латинських сестер, Франції та Португалії, Італії і Румунії, роздівтають собі на вусь ріст у промінню сонця, їх тіло розгортається явно і неприслонене нічим та з розкритим серцем. Отак ось Рим і Флоренція, Нім і Тулуза, Лізбона і Букарешт, усі вони гарті та — без тайни. Затєж Толедо, Сеговія, Севілія і Сарагоса тай сам Мадрид, хоч процинтають вони менш гарно і повні таксамо пишного блиску під зводами ясного неба, то ховають під блискучою поверхнею щось глибоке і ледви збагнене інше, щось містичне і на містерію похоже, як чудну і непонятну чужинцеві тайну.

„Правда, всі народи і всі країни виявляють два обличчя, у дві сторони звернені і протилежні собі. Але напрям тих протилежностей, так сказати, горизонтальний, вони перехрещуються на площині одної рівнини, і хто стежить

за ними поглядом пильної уваги, той всилі їх відгадати, пояснити й описати. Але в еспанці та протилежність іде згоря в долину, у гліб. І так ось те, що він вам показує, це його життєрадісність, а те, що в нього ховається перед вашим поглядом, це його глибокий і нічим неприсмирений сум. Але йому краще, щоб ви сказали про нього, що він невдатник, ніж те, що він сумний.

„Отак еспанський краєвид просто губиться у цвітах і в розкішній рістці, скупаний вєсь у запахах і бальсамах, завдяки чому нпр. сади Валенсії, Мурсії та Андалузії це просто невідна дійсність, з якою не всилі рівнятися ніщо у світі. Але ви погляньте зате на високорівні Естрамадури, Леону та Астурії, а побачите зараз, скільки тут наскрізь запущеного, сірого та пригнобленим сумовитого простору. Це так, ніби вам сам краєвид сповіщав би в острогу, що тут водночас країна найсолідніших світліяньських танцюристок і невмолимо, нелюдськи жорстокої еспанської Інквізиції; країна золотого і порпурного блиску малюнків Велаякеса та жахливих образів візії Гої, країна Ескурріалю Філіпа II, де воздух вражає вас так, ніби він перешкоди оловом, і небосажений Хіральді (славної зі своєї архітектонічної краси вежі катедрального собору в Севілії. — О. Г.), тієї стріли веселості і принади; країна брунвяво золотистого-блиску фоборів у Тарагоні й Саламанкі, і найсрішшої нужди людей, що обдерті і голодні животию у печерах сугорбів Гвадіду. І країна найбільш кривавих, брутальних, жорстоких і вражачих трагедій звірят, які дїдї неєвропейських душ людей тут стають пережиттям і насолодою — боїв з биками.

І тимто європейський підхід, європейський спосіб думання не дасть вам ніякої змоги утворити собі хоч приблизно вірний осуд про цей край, цих людей і це місто. Скорше вже підхід Орієнту.

„От нпр. патроном Мадриду вважається святець Ізідро (Ізідор), легенда про якого оповідає, що коли він раз, як простий зарібник на полях одного багатого кастильця, втрамлений вщерть кошенням трав, сплекою та переможений лінивством, заснув на лані, не покінчивши своєї роботи, то він побачив у сні ангела із серпом, що на його місці взяв кінчати за нього роботу. Тут Ізідро раптом прокину-

ся, але дивиться, що за чудо! Все поле було вже покосене ангелом украй. І отако-го вам мрійника проголосив Мадрид своїм святецем і патроном, звеличуючи так немцї в спосіб, який європейцеві просто незрозумілий. Але Мудрість Орієнту бумает тут інакше (прічим вартє згадки й те, що й найбільші поети Еспанії, ось як Льюпе де Вега, звеличували того святого в релігійних драмах. — О. Г.).

„І доводиться спитати: „Невже провідною думкою тієї легенди мадридійці — чи-там „мадриїєни“, як кажеться в Еспанії — бажалиб обжаловувати себе самі? Ні — це в них тільки сповидно. Бо хоч вони й почують від вас, що вони у ваших очах — недбайли, то це їх не надто турбує. У глибинах своїх душ вони є незбагнені й мовчазні, прислонюючи своє найглибше єство таким таємничим серпанком, що здається вам, начеб його виткали десь на Сході, в Перзії, в Індїях або в Арабї, а на всякий випадок в Азїї.

Серпанок еспанської душі, в порівнянні з яким серпанок еспанських красавиць це тільки один, легенький варіант і натяк...

„Тоді ось вам з географічного погляду найбільш на Схід висунені латинці, а саме румуни, стали фанатичними пріклонниками, ментальности Заходу. (Тільки щодо українців вони ще завжди брутальні варвари марки Орієнту! — О. Г.), жадливими поступу, холодно критичними, як коли римляни, а нині французи, то еспанці по своїому дійсному єству — це люди Сходу. Нехай, що саме вони, еспанці, створили вєсьому континентові таку культуру і таку цивілізацію, яка у своїому розвитку стала наскрізь західно-європейська. І що Буенос-Айрес, Сандіаго, Монтевідео і Панама, всі далеко більш окцидентальні, ніж Мадрид, Севілія, або Віго в матірньому краю. Вониж були відкриті і засновані тільки через непорозуміння. Бо еспанські мореплавці, відкривці і конкістадори не шукали нового світа, нової землі, а старинного Сходу, проголошеного Орієнту...

„І Мадрид шукає його ще завжди, в собі самим, день-у-день у ту саму годину, як це ви можете побачити і то не тільки в Мадридї, бо і всі міста в Еспанії повні тієї туги за — Сходом. Особливож в годину вечора. Після того ось,

як укожній хаті пізнім полуднема пообїдали, наступає година спочинку, та коло четвертої або п'ятої години склепи, крамниці, магазини і бюра отвирнають знову, і робота тут починається наново, поки в годину сему скрізь праці кінець. І тоді то все, що живе, виходить на вулицю; в ніякій домі, в ніякій хаті не стрінеш в той час в Мадридї ні живої душі — всі вулиці і площі аж чорні від людей. От воздух прозорий і ясний, вечер ще не темніє, це питомий Мадридівий присмерк, хвиля свіжої прохолоди, розваги, часописів, побачень і новинок, але це властиво не охота почути, що нового, та жгауче тягне еспанця на вулицю. Ні. Бо ви в усій Європі не зустрїєте більш таких розмірних балакунів, і таких повільних, ущерть спокійних і не поспішаючих прохочіів. Вониж ледви ступають; і на великих площах стовплюються в майже неворушні маси, які дожидають чогось невідомого і непевного, чогось, чого вони самі не вмілиб назвати по імені, і що в душі ледіє неясним спомином.

„Та всетаки спомином про щось реальне.

„Слухайте лиш! „В ту годину вечора ось, — тому вже багато століть! — але через довгий-довгий час і день-у-день, проносився з висот темно-блакитного неба над усєю Еспанією — надхнений заклик. Він, правда, вже прогомонів і прогук давно, а проте здається, він ще завжди гомонить у воздуху. Нехай, що він, музичний заклик до молитви, не пронесеться вже більш ніколи ні з вершин Хіральді, ні з верхів інших, таких величавих веж в містах Еспанії. Але якщоб він чудом яким здаунав знову, то хто його зна, чи той меланхолійний і фанатичний еспанський нарід, що з рівною прістрастю є поклонником хреста й віри, боротьби й політики, традицій минулого і революції, кохання і кривавої жорстокости, почувши його, не станув би, повний горючого до шалу захоплення, навколїшки? Гранд і гардія, кабалієро й компанєро, всі разом в одному ряді синів народу, якого душа віднайшла в тому закликів своє найглибше, а саме: прогомонїлу мудрість Сходу, пропашу чудову казку Орієнту? "

Стільки німецький публіцист.

А ми лиш додаймо до його інтересних міркувань побажання з глибин душі, щоб тою новою „мудрістю Сходу“ не став для Еспанії — коран окривленого більшовизму, з уведенням якого вся культура, вся поезія, вся краса Еспанії пропалаб на завжди. Бо московські кати насаджуть скрізь тільки одно: трупарні.

Д-р Остап Грицай.

ЩОЙНО ОДЕРЖАЛИСЬМО ЦЕРКОВНО-НАРОДНІЙ СПІВАННИК

під нотами на три і чотири голоси, зібрав і уложив

о: Віктор Матюк.

ЧАСТЬ I: Пісні перед і по лузі і 24 пісень зі св. Літургії. ЧАСТЬ II: Тропарі і Кондаки Воскрєсї від 1. до 8. гласу; Прокімени Літургійні від 1. до 8. гласу; Пісні із Вєчєрї; Пісні з Утрєнї. ЧАСТЬ III: Пісні великого поста; на Великєдєн з вєскрєсної Утрєнї; Пісні на Празіники Господні; Богородицї; Святих; Коляд.

Це є дуже практична книжка для дякоучителів. Друк нот є дуже чіткий. Ціна \$1.50.

Замовлення на С. О. D. не висилаємо. Пишіть до:

"SVOBODA" 81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

Добрий чоловік. — В хаті нема ні сотика, ані що зїсти! Що ми зробимо? — Мною не турбуєся, бо, дорожня, я зїм у ресторани.

Іван Лемківський.

ЗА ВОРОЖИМ ФРОНТОМ

(Зі споминів розвідчика УГА)

(Треба добути дуже важні папери про боротьбу з тенками. Автор цього нарису перекардається з відділом розвідників за більшовицький фронт і починає „роботу“. Після ріжких пригод робить наскок на більшовицький штаб. Наскок удається. Розвідники добувають згадані важні папери).

Тепер розвідники, побачивши, що небезпека минула, знову зібралися, але в більшості без коней. Я втратив теж коня й мусїв переїхатися на „ліхоту“. Один наш розвідник пропав без слїду.

На краю поблизького ліску ми відпочали й рушили далі в пїшки. Я втратив орієнтацію: не знав, де я є. Я мав справді стару російську мапу, але це не багато помагало. Це мене дуже зажурило, бо ця інструкція, що вже коштувала життя кількох моїх розвідників, мала тим більшу цїну, чим скорше дістанеться до нашого штабу. Треба було чимскорше зорієнтуватися. Але як? — Справді на овиді

було видно копули церковки, значить села. Але там мабуть, були більшовики, певно сильно стрібовжені нападом на їх штаб бригади. До того було видно ворожі стежі, мабуть також більшовицькі.

Я вирішив держатися напрямку Виниці. Це був південно-західний напрям, як указував компас.

Обережно, ховаючися по корчах і лісках, ми рушили в дальшу дорогу, здалека оминаючи села. Пізнім вечором я дїбрався так під якийсь хутір, де ми не застали ні одної живої душі. Вірний знак, що тут було якийсь війсьцо. Михайло роздобув солонину. Це була наша вечеря.

До нас причіпився був якийсь пес-приблуда. Михайло водив його по цілї хуторі. Пес занюхав сало під сміттям у коморі. Ми розкинули сміття й знайшли осьтак 20 кг. солонини.

Ми полягали спати односторонь хутора, Михайло привязав пса до своєї руки.

Над раном мене тихо збудив Михайло. Пес був дуже неспокойний і ворчав. Михайло це дав собаці брехати, завязавши їй рот шматом. Я збудив розвідників і ми всі приготувалися до несподїванки. Показалося, що це йшов старий дїдусь хазяїн хутора, що вертався додому. Ми розговорилися. Він проклинав більшовиків. Оповідав, що вечором більшовицька кінна стежа, 30—40 чоловіків, наскочила на хутір та зрабувала все, що далось взяти. Забрали всю худобу, порізали свиней і наложили їх на хазяїнські вози, забрали коні, а за фірманом взяли 12-літнього його сина. Тимчасом успїли знесилувати його стару жінку і 17-літню доньку, а старшого сина зарубали недалеко хутора. Старий спасся лише завдяки тому, що був на клунї, з котрої зліз аж по відходї більшовиків. Дїдусь мав найстаршого сина у повстанцїв і за це більшовики так

розправилися з його родиною. Нас пізнав по мові, що ми — не більшовики, хоч ми всі мали на собі відзнаки більшовицького війська. Цей дїдусь сказав нам, де ми є, та куди нам їти. Ми пустилися далі в дорогу. По дорозі я стрїнув двї селянки. Від них ми довідалися, що в близькім селі нема більшовиків. Обережно пробрався я з розвідниками до села Більшевиків не було — потягнули на північ.

Я дїстав двї підводи і ми поїхали полевими дорогами далі, наближаючися до якогось містечка. І там не було більшовиків, тільки декілька їхніх підвод. Показалося, що це селяни втекли від більшовиків з підводами. Я вирішив подивитися, що на тих підводах було. Показалося, що це якась канцелярія.

Я забрався переглядати ці папери. Було там декілька мішків полевой більшовицької почти.

Я робив це в окремії хаті.

Ненадїдно до села вскочила бодьшевицька кіннота. Я з Михайлом вискочив у вікно, розвідники без мого відома тільки що пішли на село за їжею. Мій Михайло захопив скорострїд, я карабінок і ми дременули поза хати на кладовище, а звїдси — в ліс. Всїх трьох моїх розвідників захопили більшовики. Це була частина більшовицьких військ, що йшла від Одеси на північ.

Це було вже під вечір. В селі було тихо. Я з Михайлом вийшов з ліса і обережно дїшов до кладовища. Схований поміж кущів, я побачив як одного з моїх розвідників привела більшовицька стежа на кладовище. Йому приказали викопати собі грїб. Опісля один більшовик вистрїлів до нього з боку і потрапив в долїшню щоку. Револьвера куля розторочила щоку. У тому моменті підїшов Михайло з „Люїсом“ і сипнув з нього по більшовиках, котрі прожогом розбіглися. Половина їх лежала на землі вбита і тяжко ранена.

Ми витягнули з гробу розвідника, вкинули туди всїх більшовиків, а роз-

відчика, після перевязки, перенесли до найближчої хати. Більшевиків в селі вже не було. Розвідників був молодий хлопець-гїмназист 16—17-літній, син священника десь з Підгаєччини. На з в і щ а його я вже не пригадую. Він іще жив, говорити не міг, бо долїшня щока була геть розторочена. На тілі мав кілька вирїзаних тризубів — найбільш улюблене більшовицьке знуцання. Він просив (написав на папері), щоб його добили. Таким калїкою він не міг і не хотїв жити. Я цього зробити не міг, хоч така прїслуга не є рїдкою в війні, а на мою думку є навіть людяною. Вночі, як ми всі спали, він встав, тихцем дїбрався до мого бравнінга, що лежав під моєю головою, і застрїлївся. Залишив картку зі словами: „Гину за Україну — перекажїть родичам, що чесно згинув“.

(Кінець буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАїнського НАРОДНОГО СОЮЗА

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

І ЦЕ ЦКАВО.

В Англії появилася недавно книжка: „Жінки в неволі“. Є це студія над життям жінок в Англії перед 1832-гим роком.

В Америці вийшла книжка: „Америка через очі жінки“. Вона представляє, як жила жінка в Америці від початку імміграції в Америку по нинішні дні.

Обі книжки написані жінками. Обі виходять з założення, що чоловіки, пишучи історію, занедбали зовсім написати про рбю, яку відограла в історії країв жінка.

Чи так з кожним краєм?

ВИХОВАННЯ ЖІНКИ.

Пані О'Малі, авторка книжки про ролю жінки в англійській історії, каже, що давнє виховання жінки виходило з чоловічого становища: мовляв, чоловіки виховували жінок в своїм інтересі так, як цього цей інтерес вимагав. Вони хотіли мати з жінки людину, що могла би подобатися чоловікові, бути йому помітною, яку він міг би любити й шанувати, яка давала би йому пораду й потіху.

З цєю ціллю на оці дівчат виховували інакше серед багаті, а інакше серед бідних. Серед багаті їм втискали в залізі корсети, заставляли їм пальці бігати по клявішах фортепіану, їм ноги підсакувати по підлозі під звуки менуету (танку), а тимчасом бідні заставляли вічно прости, робити всяку тяжку роботу.

„Ні одно виховання ні друге не давало повної людини!“

Пані О'Малі, видно, вважає, що виховання має видати повну людську істоту.

ЖІНКА В АМЕРИКАНСЬКІЙ ІСТОРІЇ.

Пані Мари Бірд, що написала другу книжку, подає преріжні описи життя жінок, написані ними самими.

Ці документи відносяться наперед до життя жінки в Америці в колоніальні часи, коли жінка була невідступно товаришкою чоловіка в пустах. Потім жінки своїми документами показують, як вони працювали в промислах, а далі, як вони бралися до урядової служби, до суспільної праці, а накінець до політики. Здавалося б, що авторка виходить з założення, що жінка в Америці це порода чоловіка, а тут вона каже: „Поняття жінки як чоловіка проміне з часом, як проміне поняття, що жінка це дитина, або служниця, або забавка“.

Проміне це, чи не проміне, але нині жінка в Америці все ще дуже виразно грає одну з чотирох ролей: людини, рівної чоловікові; дитини - жінки; жінки - служниці та жінки-забавки.

ЯК БУТИ ЩАСЛИВИМ?

Краєва жіноча газета „Жіноча Доля“ веде постійну рубрику „Шлях до щастя в домі“.

В Америці такі рубрики бачимо в різних газетах. Відомо американська фейлетоністка Дороті Донбар Бромлі часто пише на цю тему.

Як на Україні, так і в Америці.

ЩАСТЯ КОЛИСЬ, А НИНІ.

Одні й другі пишуть про питання, як бути щасливим у подружжю, себто по шлюбі.

До недавня, як відомо, всяка історія одруження кінчилася словами: „Вона жила щасливо во віки“.

Нині, як видно, люди в це не вірять, і хочуть чути історію не до одруження, але від одруження.

Один автор так і написав книжку: „Як бути щасливим, хоча й жонатим?“

„ШКОЛА ЛЮБОВИ“.

Ось наприклад в Америці появилася недавно книжка під наголовком: „Скул фор дав“.

Подумаєте певно, що вона оповідає про любовні переживання пари коханців до свого остаточного одруження. Справді воно так і є. Авторка, Лорін Прует, розповідає довгу любовну історію, але історія довга тому, бо героїнка вічно вагається, чи буде вона щаслива з чоловіком, за любов до котрого вона не є певна. Отже ніби історія говорить про часи до шлюбу, але вона все обертається коло життя по шлюбі.

ЯК БУЛО КОЛИСЬ.

Письменник Винсент Шіен у своїй повісті з революцій в Неаполі при кінці 18-го століття описує між іншим родинне життя неаполітанського короля Фердинанда Четвертого й королеви Марії Кароліни.

І король і королева походили з старих королівських родів. Королева навіть була з габсбурзького роду, одного з найстаріших пануючих родів Європи. Автор малює її як претовсту жінку, грубошню, червонолицю. Вона вічно злосна, бо її нерви підірвані обіданням, заживанням опіюма, 16 вагітностями та браком руху.

Як вона узлостить свого чоловіка-короля, цей кричить до неї: „Як будеш так говорити до мене, ти, відьмо, то я тобі розібю твою мерзенну німецьку морду!“

Оточення, видимо, вважало таке відношення зовсім нормальним.

Що сказалиб нині сусіди про робітника, який супроти своєї жінки поступає так, як сто літ тому поступав супроти своєї жінки й королеві король?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

АПРОНДЕКОУТ, Н. П. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289 повідомляє своїх членів місцевих і позаміських, що північні збори відбулися в п'ятницю, 10-го липня, в годині 7.30 вечір, в українській галі, Норт Гудман. Просимо членів прийти на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головак, секр. від. 289.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 324, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позаміських, що північні збори відбулися в п'ятницю, 10. липня, в годині 8-ий вечір, в галі У. Н. Дому, 214-216 Фултон вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Немає кандидати, що хотіли стати членами Товариства і У. Н. Союзу, хай прийдуть на збори, а радо приймемо. Батьки, котрі ще не мають своїх дітей вписаних в У. Н. Союзі, хай стараються вписати якнайскорше в ради У. Н. Союзу. — І. Генега, предс.; М. Генега, кас.; К. Пілат, секр.

ГЕМПСТЕД, Л. АП. Тов. Запорозька Січ, від. 327, повідомляє своїх членів, що північні збори відбулися в п'ятницю, 10. липня, в галі де звичайно, в годині 7.30 вечір. Контрольна комісія здасть вам справоздання за цілий шість місяців. Довгуючих членів просимо вирівняти довги. Родичі! Де ваші діти належать? Я знаю, що нас молодих хлопців і дівчат є досить. Тому вас прошу, як ваші діти, привести до розмови про У. Н. Союз. Приведіть ніби, бо завтра може бути запізно. — В. Душенчук, предс.; Мирослав Гречин, секр.; Т. Багіра, кас.

Поет.

До редакції приходять молодий поет і питається:
— Чи будете друкувати мої вірші, які я вам дав?
— Ваші вірші дуже гарні, але вони такі ніжні, що мабуть на друкарській машині не витримують.

Своєки.

Чоловік і жінка вертаються розсварені до хати. Перед ними йде осел.
— Це твій своєк, каже жінка.
— Так, говорить чоловік, з ним повсяочний через мене подружжя.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Подано за львівським часописом „Діло“).

Нарада трибуналу.

Питання підс. Бандери, як свідок ствердив, що Бачинський не був конфідентом, викликало цілу дискусію. І так прокуратор з місяця спротивився і домагався, щоб предсідник його відхилив. Колиж предсідник таки звернувся до свідка, щоб він відповів, прокуратор зажадав, щоб у цій справі заявився трибунал. Оборонець д-р Ст. Шухевич підкреслив, що тут іде про мотиви убивства Бачинського і домагався, щоб трибунал таки дозволив свідкові відповісти на це питання. Прокуратор ще раз спротивився і трибунал по нараді відхилив це питання.

Конфіденціальні вістки.

На питання обор. д-ра Павенцького, на якій основі свідок знівав, що підс. Підгайний був боевим референтом, свідок відповів, що мав про це конфіденціальні вістки. По вясненнях на питання обор. д-ра Гриньовського кілька питань до свідка поставив ще підс. І. Малюца, які предсідник майже всі теж відхилив. Відповідаючи на питання цього підсудного, чи це він дав інформації про слідкування за ком. Кособудзьким, свідок заявив, що підс. Малюца був ще на волі, що за ком. Кособудзьким слідкували. Щож торкається вісток про плянований замах на воев. Юзефського, свідок відповів, що їх міг дати йому або підсудний або хтось інший. Після питання підс. Янова ставив ще свідкові питання підс. Мигалев у справі його знайомства з Бачинським. Свідок відповів, що не знає напевно, чи Бачинський був приятелем підсудного, чи лише добрим знайомим.

Чи поліція взагалі послуговеться поліційними конфідентами.

Свідок Ю. Цесельчук, комісар поліції, тепер у Варшаві, знівав, що в 1934 р. слідкував деяких членів ОУН. Оповів теж про арештування підс. Феника, підс. Івасика та про поїздки Спольського до Краківка. Я. Бачинського свідок знав з часів, коли поліція притримувала в Академічному Домі 134 студентів, між ними теж Бачинського, і накрила краєву езекутиву. Далі оповів про слідство у справі Я. Бачинського і додав, що Бачинський не був конфідентом ні його, ні йому підлеглих службовиків, ні взагалі поліції у Львові. Питання підс. Бандери, чи Бережницький був поліційним конфідентом та ще кілька питань предсідник відхилив. На дальше питання підс. Бандери чи може подати, коли хто був конфідентом, свідок відповів: Так. Одночасно заявив, що може ствердити, хто був конфідентом і для добра справи виявити їх. При цьому оповідав, що Я. Бачинський був дуже бідний.

З черги обор. д-р О. Павенцький поставив свідкові таке питання: Чи поліція послуговеться взагалі конфідентами? Прокуратор з місяця зареагував, домагаючись, щоб предсідник відхилив це питання (що теж сталося!) і заявив: Я дивуюся, що український оборонець в українському політичному процесі може припускати, що поліція не послуговеться конфідентами.

Св. Ян Томків, поліційний агент, знівав у справі підс. Рачука. Не знає, чи підс. Рачун не належав до ОУН. — Свідки: Я. Панек і Т. Шенсти не прийшли. Предсідник на внесок обор. д-ра Е. Давидяка рив перелухати їх завтра.

Св. д-р Карло Коберський, редактор „Кооперативної Рес-

публики“, знівав, що належав до кооп. „Зоря“ від 1929 або 1930 р. Знає, що підс. Ярош був секретарем Н. Ради. Чи він був на засіданні Н. Ради 31. березня 1934 р. свідок не пригадує собі, але теж не виключає цієї можливости. По вясненнях підс. Яроша низку питань свідкові поставив прокуратор у справі списування та підписування протоколів з засідання Н. Ради, а обор. д-р В. Старосольський у справі верифікації протоколів на чергових засіданнях.

Побут підс. Р. Шухевича в Оглядіві.

Св. о. Роман Березинський, парох Оглядова, тесть Романа Шухевича, знівав, що підс. Р. Шухевич перебував у нього на вакаціях в 1933 р. і нікуди не виїздив підчас вакацій, бо вчився до іспиту. До Львова поїхав щойно в жовтні або в листопаді. На питання обор. д-ра Шухевича свідок відповів, що підчас атентату на большевицький консулят підс. Р. Шухевич був у хаті.

Св. Евген Пачовський знівав, що стрічався з підс. Р. Шухевичем теж в Оглядіві в 1933 р. Там свідок перебував тому, що був нареченим доньки о. Березинського, з якою одружився. Свідок пригадує собі, що підс. Р. Шухевич був на вакаціях без перерви аж до 16. жовтня 1933 р. Не пригадує собі, щоб підс. Р. Шухевич виїздив кудисьбудь. На питання обор. д-ра Ст. Шухевича та д-ра Старосольського свідок відповів, що якби підс. Р. Шухевич виїхав з Оглядова, був би негайно це запримитив, що його нема нпр. при обіді.

Св. Глібовицький, студ. техніки знівав, що мешкав у панства Шухевичів у 1933 р. По своїх приїзді з вакацій пригадує собі, що підс. Р. Шухевича не було до половини жовтня 1933 р. Цей факт пригадує собі тому, бо вчився до іспиту математику, а підс. Р. Шухевич не помагав йому. Коли підс. Р. Шухевич був дома, все помагав свідкові перед іспитом.

Обор. д-р Ст. Шухевич зрецигував з дальших двох свідків Юрка Шухевича та Богдана Чайківського, на що предсідник погодився.

Ще про участь Яроша на засіданні Н. Ради.

Св. Катерина Шумська знівала, що у велику суботу 1934 р. (було це 31. березня) підс. Ярош був на засіданні кооперативи „Зоря“. Пригадує собі тому, що прийшла до хати

підсуд. Яроша, бо її болів дуже зуб (підс. Ярош був дентистичним техніком). З черги давала вяснення на питання прокуратора та обор. д-ра В. Старосольського.

Св. Ричачкова, на домагання прок. запряжена знівала, що у велику суботу 1934 р. коло 9 год. вечором бачила підс. Яроша у кооп. „Зоря“. До кооперативи пішла, щоб купити нафти, але орудки не поладнала. Підс. Ярош вийшов тоді з кооперативи і заявив, що вже запізно і нафти не можна вже купити.

По вясненнях свідка на низку питань прокуратора предсідник відложив розправу.

Шіснацятого дня розправи, цілий день знівали ще свідки. Між ними суд переслухав засуджених: Лебедя, Лемика, Куца та Маєвського. На салі розправ далі публіки дуже мало.

Обтяжують підсудних.

Св. Ян Грині, поліційний агент у Львові, оповідав понад цілу годину про знівання підсудних: Пашкевича, Макарушкі, Мигалев, Зарицької, Равлика і Федаківної на поліції. Свідок обтяжував підсудних та обговорював родо кожного з них згідно з актом обвинувачення. У справі вбивства дир. І. Бабія знівав, що підс. Мигалев зволював з цим свідком. На питання предсідника, яка була причина зволювання свідок відповів, що при переслуханні підс. Мигалев вичув, що цей підсудний зволював тому, бо не хотів убивати українця та ще до того старшину УГА. Дир. І. Бабія убив сам М. Цар без підс. Мигалев, який мав боронити відвороту. Він на вул. св. Петра не прийшов, бо заснав. Свідок додав, що за ком. Кособудзьким слідкували коло Бригідок одночасно: підс. Мигалев і Свеніцька, Зарицька та Сеньків. Колиж предсідник випитував про важніші подробиці свідок заявив негайно, що їх не пригадує собі, бо вже минув від переслухання довший час. Зате свідок потакував предсідникові, коли він пригадував йому ці важніші подробиці зі слідчих знізань. З черги низку питань до свідка поставив підс. Равлик. Свідок теж плувався у відповідях на питання цього підсудного у справі відомих подій в Угнівщині в 1933 р. та стрічі підс. Равлика з М. Косівною. Після таких відповідей підс. Равлик вяснив, що підчас подій в Угнівщині М. Косівної взагалі не було в Угнові, лише у Львові, бо нездужала. Тому підсудний не міг у тому часі стрічатися з нею в Угнові. Далі підс. Качмарський вяснив, що піддав сам Мигалеві дум-

ОЛЕКСАНДЕР АРХИПЕНКО

Знад берегів Тихого Океану, з далекого Вашингтонського стеуту, доходить до нас новини про нові признання, які осягає серед американських мистецьких кругів наш великий земляк, скульптор і маляр, Олександр Архипенко. Вашингтонський Університет запросив його тим разом на виклади малярства і різьби у Сіетл. У звязку зі своїм приїздом Архипенко влаштував в тамошньому музеї штуки виставу своїх творів, про яку місцева американська преса принесла довгі й захоплюючі звітлення.

„Ди Сіетл Дейлі Таймс“, з 14. червня приносить довший репортаж з цієї виставки. В ньому пише, що „Архипенко є одною з головних, провідних фігур в модерному мистецтві світа“. Передаючи погляд Архипенка на мистецтво, цей часопис пише: „Архипенко є цього переконання, що люди повинні відчувати, коли дивляться на мистецький твір, на образ, різьбу, або вслухуючись в якусь музичну композицію. Одначе треба довести науки і освіти, щоб зрозуміти мистецький твір і вміти належно його оцінити... Не вистарчить тільки сказати, що подобається мені, а це ні“. Глядач повинен теж знати „чому“ йому подобається даний твір, а свій осуд повинен оперти на порівнянні з іншими творами“.

Про мистецтво нашого земляка згаданий часопис пише так: „Він є мистцем, якого обожателі його ставлять поруч Пікассо, творця імпресіоністичного малярства, а також Родіна, піоніра кубізму.“

Архипенко тепер приїхав до Сіетл, щоб обняти провід над літніми курсами штуки на Ва-

шingtonському Університеті. Він має ріжноманітний добір матеріалу, й різьбить починаючи на мармурі й кінчаючи на хромію. Критика пригадує, що Архипенко є творцем „Архипентури“, естетичного розвою, який охоплює рух в статичній формі малярства і скульптури... Архипенко не любить людий, які називають модерну штуку „новиною“. „Таж старинні греки знали вже, що таке струнколінійність (стрімлайн)“ — каже Архипенко. „Кубізм був теж відомий в кожній добі кожного більшого мистецького підйому. Подібно теж і імпресіонізм появляється у всіх віках. Ми є оточені модерним мистецтвом; модерні ванни, модерні поїзди і автомобілі, що їх люди сьогодні так полюбляють за їх струнколінійність — це все практичні приклади модерного мистецтва“. „Мистецтво Архипенка є дуже важко означити“ — стверджує часопис. „Його твори втілюють велику скількість приємного вдарючих прикмет, таких як грація, ніжність моделювання, притягаючий кольор, враз з потрісяючими рисами сильних пламінних рухів, та динамічною експресією форм“.

Згадується теж коротко про минуле життя Архипенка: „Він є сином винахідника, який був машинним інженіром на Київському Університеті, а в Україні, й через те він одідив по батькові багато математичних скільностей й здібностей будувати механічні прилади. Його батько призначив йому карієру механічного інженіра. Одначе в 16 році життя Архипенко віднайшов повсяочення між математикою і штукою, як це зумів зробити геній Леонарда“.

Кінчиться ця критична стаття так: „Архипенко є винятковим мистцем, який орудує множеством різних матеріалів, глиною, бронзою, металем і камінем, з однаковою певністю і легкістю. Глядач ніколи не завважить будьякої тяжкості у його скульптурах. Мармор виходить зпід його рук так м'яким і гнучким немов сир. Знову ж м'яка глина виглядає не раз немов лите залізо. Красота форми, руху, і лінії ціхують всю роботу Архипенка...“

Подібні критики принесли теж інші американські часописи. „Ди Юніверсіті оф Вашингтон Дейлі“ пише: „Александр Архипенко, добре відомий мистець світової слави, є уродженець України. Він був не лиш студентом малярства і різьби у Парижі й Берліні, але теж впродовж двадцятьчотирьох літ був учителем мистецтва в Європі і Америці. Тепер він є горожанном Злучених Держав і має свою власну школу в Каліфорнії. Архипенко привіз зі собою своїх асистентів і буде учити цього літа різьби і малярства. Його твори оздоблювали 53 вистави по цілому світі“.

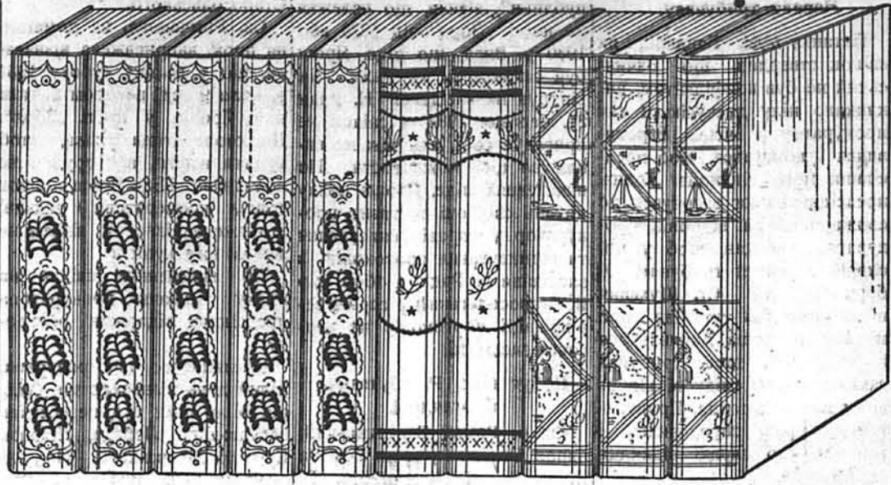
Ось так пробивається наш славний земляк серед американців. Осягає вершини слави у своїй ділянці мистецького життя, а заразом звеличує імя свого народу і свого краю.

Психологія жінки.
Пан Дуда посварився з жінкою, внаслідок чого Дудова спакувала манатки і виїхала до мами.
Луді зле без жінки. Довго думав над цим, якби жінку намовити до повороту, аж написав такого листа:
„Жінко, вертайся! Була пані Дримбова і казала, що має тобі щось сказати про нашу сусідку Крикульську“.
Пані Дудова вернулаь.

ВЕЛИКЕ СВЯТО ПІТСБУРЩИНИ В ПАМ'ЯТЬ ІВАНА ФРАНКА
РАДІОВИЙ КЛУБ ЗАХІДНОЇ ПЕНСИЛВЕНІ „ПІСНІ УКРАЇНИ“ („SONGS OF UKRAINE“)
ПОВІДОМЛЯЄ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО ПІТСБУРЩИНИ, ЩО ВШАНОВУЄ 20-ЛІТТЯ СМЕРТІ ГЕНІЯ УКРАЇНИ **ІВАНА ФРАНКА** ВЕЛИЧАВИМ ЗДВИГОМ
який відбудеться
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЛИПНЯ 1936 РОКУ
В WESTVIEW PARK
ПОЧАТОК ГОДИНА 2-га ПОПОЛУДНІ.
Підчас здвигу відбудеться СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ, на якому виступить радіова оркестра Мирослава Монастирського і Богдана Ягелли. Будуть теж виступати солісти-співаки, як теж говоритимуть українські й американські бесідники.
Святочну бесіду виголосить: Д-р ЛУКА МИШУГА.
Прийдім всі віддати пошану тому, що все, що мав у житті, віддав на службу своєму народові, що в найтяжчих хвилях заповідав нам, що мусить прийти той час, коли нарід наш буде на своїй землі хазяїном-домовитим. На це свято запрошує наше громадянство:
Молодь Пітсбурщини.

ХРИСТО БОТЕВ

НЕЗВИЧАЙНА ОФЕРТА „СВОБОДИ“ на ЧЕРВЕНЬ і ЛИПЕНЬ

Твори ТАРАСА ШЕВЧЕНКА Писання Б. ЛЕПКОГО Українська ЕНЦИКЛОПЕДИЯ

ХОЧЕТЕ МАТИ 3. ТОМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДИЇ ВАРТОСТІ \$30? ДИСТАНЕТЕ ДАРОМ, ЯК ПРИЄДНАЄТЕ 25 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ“

- ХТО ДИСТАНЕ 15 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ОДЕРЖИТЬ ДАРОМ \$15 5 ТОМІВ ШЕВЧЕНКОВИХ ТВОРИХ ВАРТОСТІ
 - ХТО ДИСТАНЕ 10 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ОДЕРЖИТЬ ДАРОМ \$7 2 ТОМИ ПИСАННЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО і 1 ТОМ ПРИЧЕПИ, ПОВІСТЬ І. Н. ЛЕВИЦЬКОГО, ВАРТОСТІ
 - ХТО ДИСТАНЕ 5 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ОДЕРЖИТЬ ДАРОМ \$3.50 КНИЖКУ З ВЕРШИН І НИЗИН ІВАНА ФРАНКА, ВАРТОСТІ
- ПОВНА РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА В СУМИ \$6.00 ЗА КОЖНОГО ПРИЄДНАНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА МАЄ БУТИ ПРИСЛАНА ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“ ДО КИНЦЯ ЛИПНЯ Ц. Р.

„SVOBODA“

81-83 Grand St., (P. O. BOX 346), Jersey City, N. J.

Христо Ботев згинув на горі Вол біля Враци, як провідник своїх юнаків скитався він по Румунії. У Джорджу, Браїлі, Олександрі та Букарешті що дня змінював звання, переносив країну нужду — та ніколи не жалував, що плився таким тернистим шляхом. У тих роках жертиня і горя став поетом і революціонером. В 1871 році оснував у Браїлі часопис, щоб відгравати знатнішу роль серед емігрантів. Та небаром часопис припинили. Ботев попав у в'язницю. З в'язниці втік, скривався у Любена Каравелова (поет, народився 1837 р., помер 1879 р.) і був його співробітником. Та оба не погоджувалися в справах становища революційного комітету до малих балканських держав і 1874 р. Ботев розійшовся з Каравеловом і сам виступив як провідник комітету. Свою кар'єру завдячував розумним,

сміливим часописним статтям. Коли сьогодні в Болгарії всі обожають його, то завдячує це Ботев не так своїм сміливим учинкам, як радше своїм чудовим поезіям. У 1868 році болгарські борці за волю, Гаджі Димітер і Степан Караджа (так як пізніше й сам Ботев) продісталися до Болгарії, та згинули в бою. Тоді Ботев на їх спомин написав поезію „На прощання“. У 1870 році Христо Ботев з нужди та з авантурницької вдачі ще з одним таким авантуристом осів на самотньому острові на Дунаю. Тут у спокою написав кілька поезій. В 1873 році написав романтичну довшу поезію „Гаджі Димітер“. Стрічки з цієї поезії знає кожний болгарин; їх співали учасники кожного болгарського повстання проти Туреччини, поки не

вибороли волі рідному краю: „В бою за волю хоробро хто впаде, В темній могилі не гине у нас, Небо й земля, всі крає, всі громади Славлять по віки героя ураз. „І вовк йому лише кроваві рани, Орел холодить їх лагідно крильми І сокид все вірний лицарю остане, Горює за другом у бою грізним“.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ,
які опрацював і видав
М. О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ
на мішаний хор:

1. Живи, Україно.
2. Невістунька, пісня з Полісся.
3. Вербож моя, пісня з Полісся.
4. Одкаль сонелько сходило, пісня з Лемківщини.
5. Моя мила, пісня з Лемківщини.
6. Коляда, Гуцульське Різдво.
7. Пльис, Гуцульське Різдво.
8. Крутлик, Гуцульське Різдво.
9. Шелривка, Гуцульське Різдво.

Новиших 5 пісень продаємо за \$1.00.
Повиші 4 пісні продаємо за \$1.00.
Всі повиші пісні можна одержати в книгарні „Свобода“. Висилаємо тільки по одержанню належності.

„SVOBODA“
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНИ.
Рачестер, М. Р. — Український Американський Громадянський Клуб 24 Ворду за слав до Обеднання \$10 на потерпілих від повени. Ці гроші прийшли з баю, який відбувся 16. травня. — Д. Сподарик, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.
ЮТИКА, Н. П.
На визвольну боротьбу та політичних в'язнів.

Дня 30. травня Сестрицтво П. Диви Марії улаштувало з приводу 25-літнього ювілею подружжя Миколи й Катерини Чорній прийняття, яке відбулося в парохіальній галі. На те прийняття прибуло споре число приятелів та знайомих. Як тільки ювіляти з'явилися на галі, привітали гості почитали їх ширю, обдаровуючи їх цвітами, желанніми та подарунками. При столі забрав слово місцевий парох' о. Кушіль, та зложивши желання ювілятам, пригадав також прийняття, що при такій нагоді ми не повинні забувати про наших братів, що боряться тепер за волю України та караються по ворожих тюрмах. Опісля попросив гостей зложити жертву на Рідний Край. Збіркою занялись Сестриці й зібрали \$12.10. Гроші призначено на визвольну боротьбу й політичних в'язнів та висла-но через Обеднання. Жертву зложили: Микола й Катерина Чорній \$3; о. В. Кушіль, Катерина Слободзян і І. Чилия по \$1; М. Кравецький 75 ц.; М. Дачковський, Т. Ремізовський, П. Карпишин і Т. Сень по 50 ц.; М. Гасюк і П. Мазур по 45 ц.; Марія Колеса, С. Романюк, Юлія Кіман, І. Сиротинський, М. Романів, М. Данов'як, Ксеня Куріца, І. Дидир і І. Козьол по 25 ц.

НА ПОЛІТИЧНІ ТЕМИ.
(Перська казка).
На дворі перського шаха жив прекрасний когут. Це був когут над когутами! Блискуче пір'я і великий гребінь надавали йому достойний і величавий вигляд. Та ще більше достоїнства надавав цей когут самий собі. Він ходив гордо по подвір'ю і дивився так, якби цілий світ до нього належав. Він навіть на курок не дивився, — бо він був закоханий у собі.
— І голос маю дуже мелодійний, — думав не раз, вигриваючись на сонці. — Взагалі, з мене правдивий мистець і до-

бродій людства. Щоб це було, якби одного ранку я не запіяв і не розбудив сонця? Можу собі уявити перестрах усіх сотворін, які муслили цілий день бути в темноті. Замерлоб усе життя.
І наш когут рішив зробити пробу. Певно, подумав, пришлють до мене делегацію і проситимуть, щоб я запіяв і оживив життя.
Як подумав, так і зробив. Одного ранку не запіяв. Сів під корчем, замкнув очі й чекав.
— Цікавий я, як вони дають собі раду?
Та нараз почув на подвір'ю рух і біганину.
— Це певно йде делегація до мене, — подумав когут.
Він відчинив очі й нараз мало не впав трупом. Він із пересердя і розпучки заточився як п'яний. Бо побачив, що сонце снітило, як що дня, а життя йшло своїм шляхом.
— Ах, — крикнув врешті, — це певно якийсь інший когут запіяв, не чекаючи на мене.
І з пишною та гордою когута зробився звичайний когут.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ
НА ПРОДАЖ 141-АКРОВА ФАРМА, великі в гарні будинки, найліпша земля, сад, ліс добрий на матеріял, коні, корови, знаряддя, збр. Ціна \$2,500, Готівкою \$1,000. Пишіть до: S. MORANSKI, 155-8 14 Washington Ave., Bath, N. Y.

ПОТРЕБНО ПАНА НА МЕНШАННЯ.
Близько до стації. 156-7 J. A. K. U. L. K. A. 138 E. 4th St., NEW YORK CITY.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ
Рани на ногах, опухлі ноги, набряк, жила, болячі ноги, флебіт (запалення жила), пухлики або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.
Офісові години: щоденно від 2 до 6, в понеділки і четверги від 2 до 8.
ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ.
L. A. VENLA
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ
28 W. 89 St., New York City.

Напишіть шне листи про пораді і поміч до того добре відомого арабського астролога, ворожбит-а з долоні і мистичного читача. Лише залучіть на \$1.00 моні ордер, запитаєте чотирі питання про пропаліх своїх, загублені речі, любов, подружжя, бізнес або якийнебудь інший предмет. Не забудьте посилити промі безплатний несподіваний дарунок. Подайте колючу дель і місяць ваганого народження. Пишіть по англійськи. Запишіть до проф., що називається Rafeed Haminey. Особи, що мешкають у Джерзі Сіті або в околиці, мусять прийти до офісу. Як прийдете, ми скажемо вам ваше ім'я і назвище, дамо вам пораду і всяку поміч, яка вам потрібна. Замоте собі телефонне дель прийому.
Delaware 3-5904.
Ofice: 383 JACKSON AVE., Cor. of Ego Ave. (over Meat Market), JERSEY CITY, N. J. R4-90

ДЕ Т. Р. О. Я. Р. Е. М. А.
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБИК
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

17-го травня 1876 року Іван австрійський корабель з подорожніми Дунаєм до Нікополіса. Між подорожніми був і гурт болгарських столярів. На раз серед подорожніх зчинився крик. „Боргарські „столярі“ виняли із своїх ремісничих скрипок кріси, станули в ряд і заняли корабель. Капітана, керманіча й машиніста прогнали з їх стійок.

Життя Ботева це ланцюг сміливих, романтичних пригод. Оставив усього двадцять поезій. Кожний мужик у Болгарії, кожний чабан уміє половину тих віршів напам'ять. Це поезії заточенця, що на чужині оспівав свій біль, свій гнів з причини поневолення рідного краю. Це поезії, що ззивають до бою за волю, обвинувачення та проклаони турецької влади.

Христо Ботев народився 1847 р. у Калофері, селі у стіп Балканських і гір. Батько його був славним учителем. На 17-му році життя Христо покинув уперше рідне село, щоби ходити до школи в Росії. Два роки жив в Одесі, та зо школи небагато скористав. Не міг скінчити навіть 4-тої гімназійної класи. Та великий вплив мало на нього товариське життя того великого міста.

В 1865 році Ботева виключили зо школи й він перенісся до Знаменки в Бесарабії. Там кілька місяців був Ботев болгарським учителем і вояком у козацькому полку. Незадовго вернувся до Болгарії, до рідного села Калоферу й став там учителем. Та таким життям зміг жити ледви кілька місяців. Зазнайомився з кількома такими шибайголовами, як він. Батько хотів, щоб Христо здобув якийсь поважне становище і вкінці вимушив на ньому, що вернувся до Росії, щоби й далі вчитися. Як покидав рідне село Калофер, яке вже ніколи не судилися йому побачити, написав у 1867 р. перші поезії, які присвятив матері.

По дорозі до Росії прилучився до тих бідних, одначе вільних земляків, емігрантів, що жили в Румунії, готові віддати життя за рідний край у слушну хвилину. Таким емігрантським життям жив теж славний болгарський письменник Іван Вазов і докладно описав. Ці емігранти жили в горах, а пробивалися крізь життя, заробляючи як огородники, поденні робітники, актори — коли інакше годі було — як прошаки, а навіть як злодії, та їх учинки прощаються їм за їх безмежну любов до рідного краю.

Цілих дев'ять літ (аж до 1876 р. року, коли то

По дорозі, куди перебігав Тарзан, лежали висхлі, білі, людські скелетони. Вони лежали розпростершись на розпеченому піску й нагадували якийсь старе побоевище. Однак Тарзан був так зайнятий гадкою, що ось незадовго зустрів хлопців, що не хотів глибше над тим явищем за-становлятися.

Він біг далі і далі, певний себе і своєї сили, яка, на його думку, з найбільшої небезпеки все винесе його побідником. Ні один живучий чоловік не міг його побороги, та кожні ніякі злі духи ветрів не могли йому пошкодити. До тепер люди і всякі чари клонили перед ним голову. Так було дотепер. Бо дотепер він ще не зустрічав ні на віч річч, яку зараз мав зустріти.

Трясучись зі зворушення, післанець племені лудоїдів захорався за скалу й пильно слідкував за тим, що робитиме Тарзан. Він кожної хвилини сподівався, що ця страшна річ, яка знищила багато людей перед тим, тепер теж по'явиться і в подібний спосіб знищить теж Тарзана. І справді, він довго не потребував ждати.

В той час, як Тарзан поспішав долиною смерті, здавалося доля його близнят, себто Діка і Дока, теж добігає кінця. Після того, як їх привели назад до колиби, що служила чорношкірим за тюрму, до них з'явився лютий чародій Інтамо. Побачивши його обридливе лице, хлопці затрусились: „Ух, промовив Дік, — він, вість нас живцем“.